

I Filosofian olemus

Mitä filosofia on?

Miten vastaisit tähän kysymykseen tähän mennessä oppimasi ja lukemasi perusteella?

II Filosofin taidot

Käsitteet (kpl 5)

Argumentointi (kpl 6)

Mitä on kuvassa?

MITEN MÄÄRITELLÄÄN
SANA "STRUTSI"?

Strutsi (*Struthio camelus*) on **suurin nykyisin elävä lintu, joka kasvaa jopa 2,8 metriä korkeaksi**. Sillä on pitkät jalat ja kaula. Se on lentokyvytön, mutta voi juosta 65 km/h. Se elää villinä Afrikassa, mutta sitä tarhataan kaikkialla maailmassa, Suomessakin, munien, lihan ja höyhenten takia.

iNaturalist Suomi

<https://inaturalist.laji.fi> › taxa › 20526-Struthio-camelus

strutsi (*Struthio camelus*) - iNaturalist Suomi

Tietoja hakutulosityhteenvedoista

Palaute

Ihmiset kysyvät myös :

Mikä on strutsin ja emun ero?

Emu on kasuaaria kookkaampi, mutta strutsia hieman pienikokoisempi. Emu on Australian suurin ja koko maailman toiseksi suurin lintu. Emulla on strutsista poiketen vain kolme varvasta. Emun höyhenys poikkeaa muiden lintujen höyhenistä, sillä sen höyhenen kasvupisteestä kehittyy kaksi höyhentä.

 Wikipedia

vaaleanpunainen

vaaleanpunaisuus

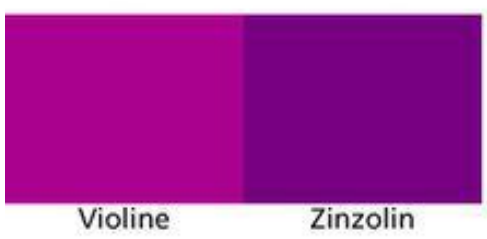
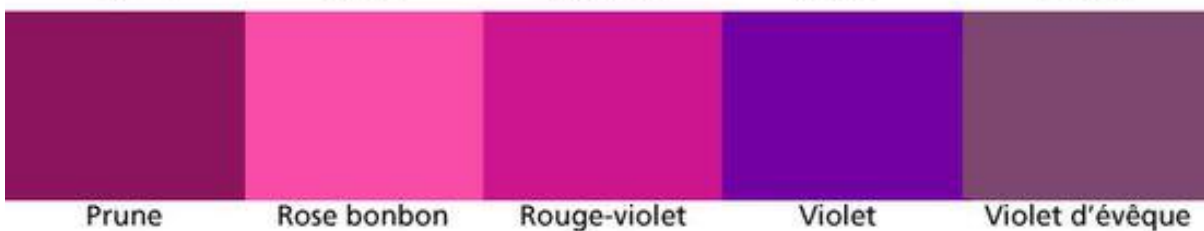
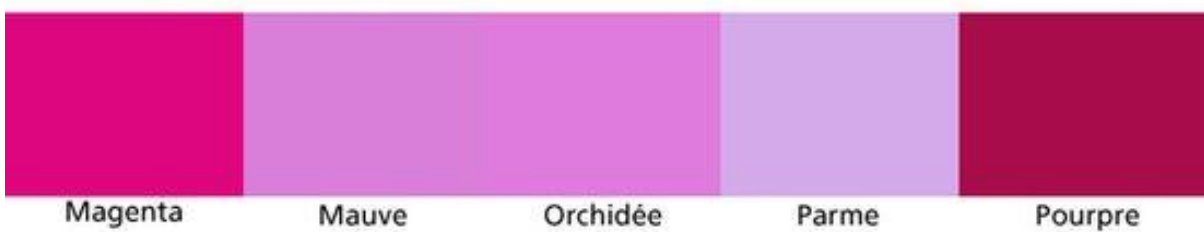
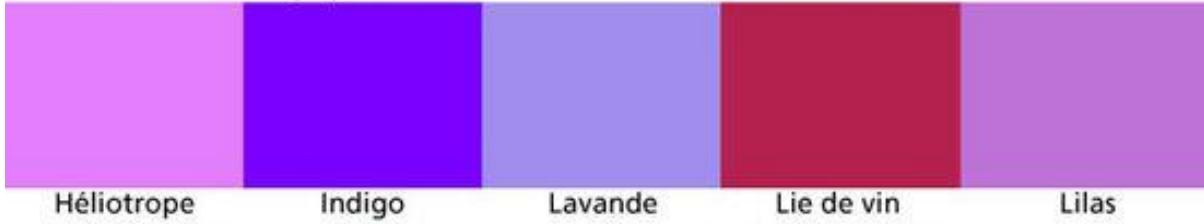
flamingo

eleganttius

flamingous

Sanat ovat sopimuksia!

SOVITTUJA NIMILAPPUJA OLIOILLE - ERI KIELILLÄ ERI SANAT

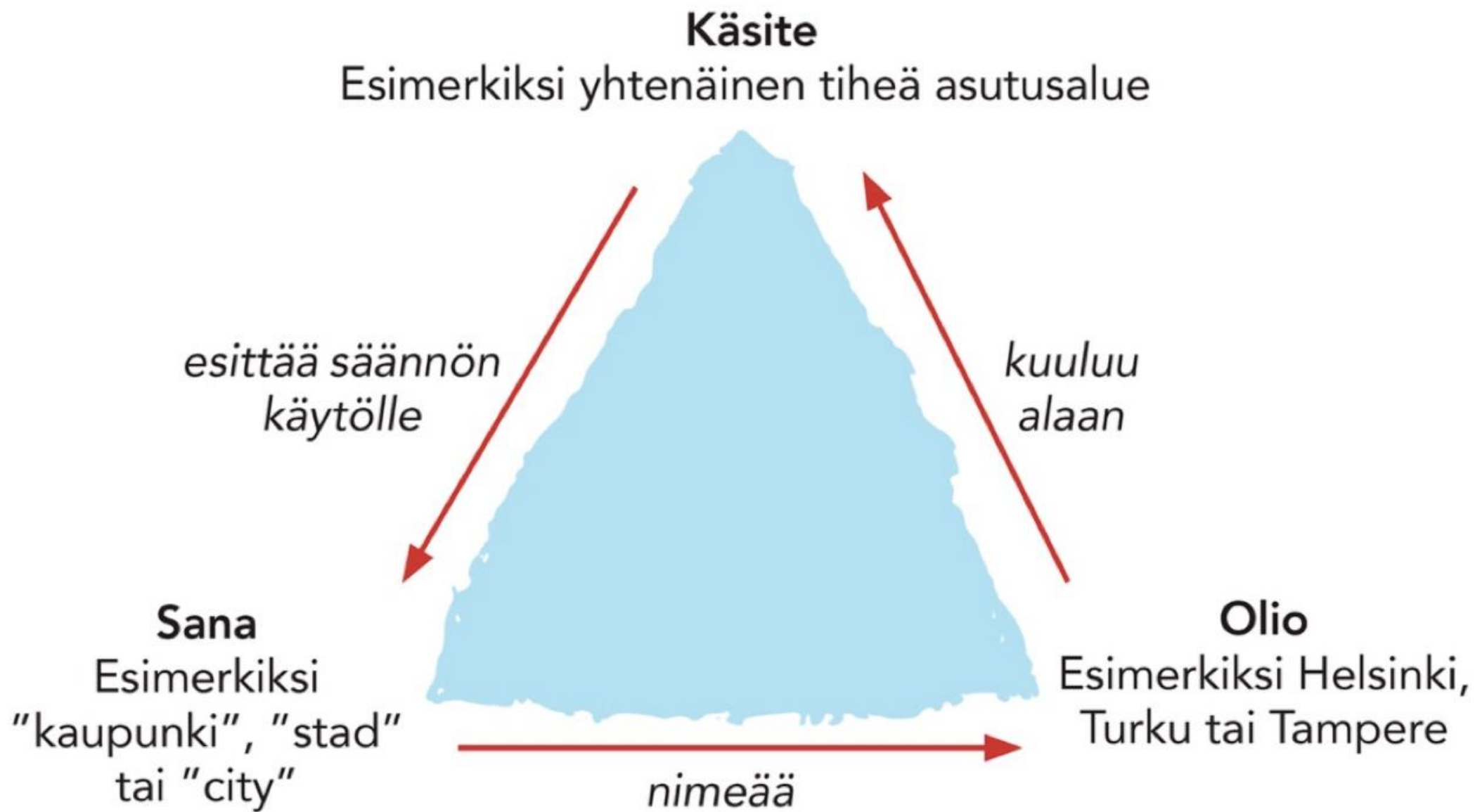
Mikä näistä
väreistä on
violetti?
Mikä näistä
väreistä on lila?

Emojit

- Mitä seuraavat emojit mielestäsi tarkoittavat?
- Riippuuko niiden merkitys aina asiayhteydestä, jossa ne esiintyvät?

Käsite, sana ja olio

valo

rakkaus

eleganttius

kolme

energia

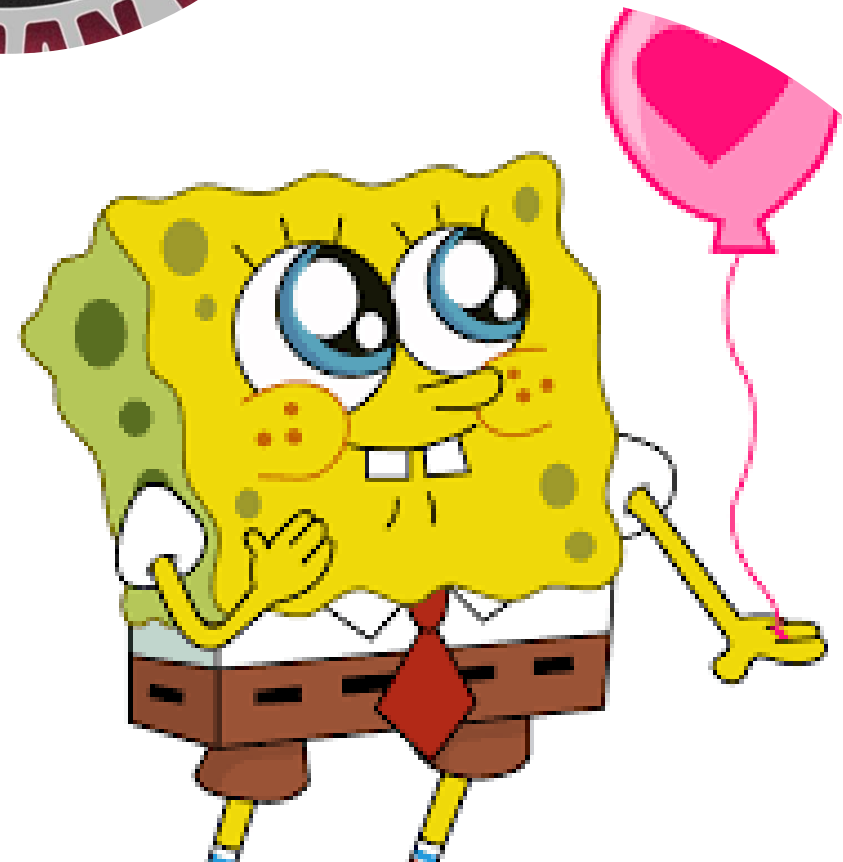
Kaikilla käsitteillä ei vastinetta havaittavassa todellisuudessa.

ABSTRAKTIT KÄSITTEET PITÄÄ MÄÄRITELLÄ KUTEN
KONKREETTISETKIN!

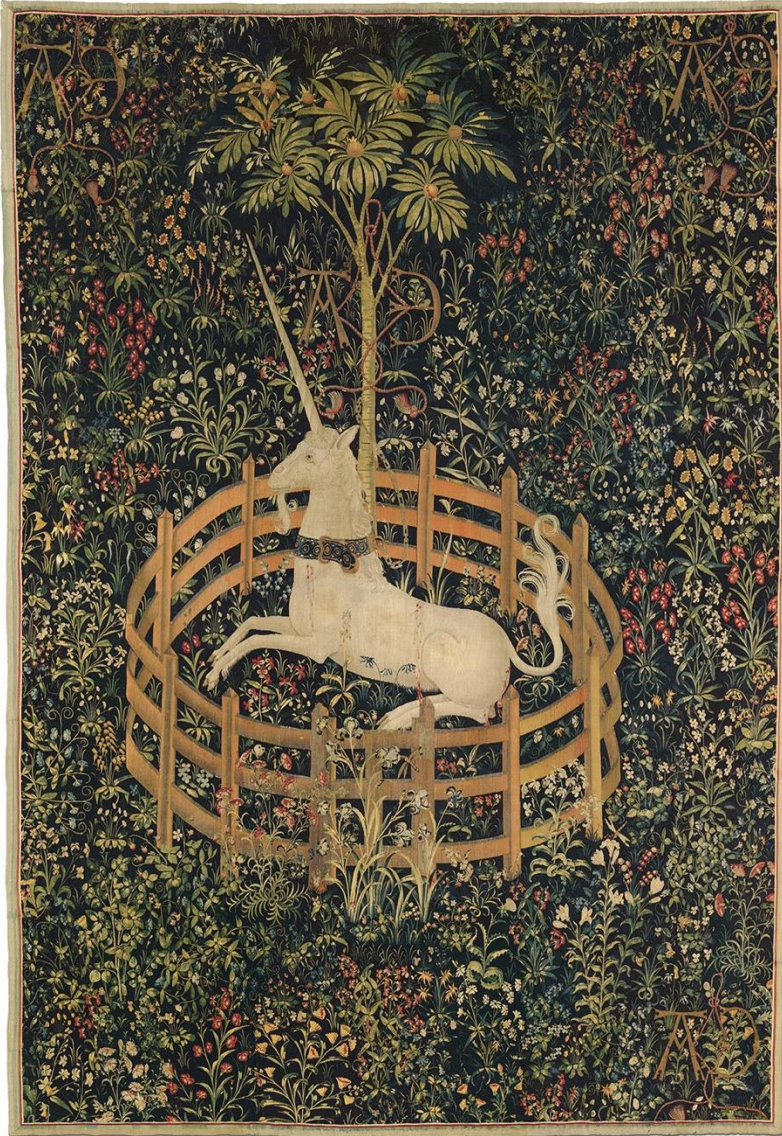
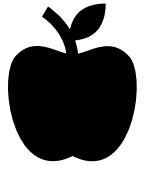
Universaaliikiista

- **Universaaliikiista** liittyy yleiskäsitteisiin, kuten 'keltaisuus', 'rakastuneisuus'. Ne voivat kuvata useita eri olioita.
- Käsiterealistien mukaan universaaleja on olemassa.
- Nominalistien mukaan yleiskäsitteitä ei itsessään ole olemassa: esim. keltaisuus ja rakastuneisuus ovat vain keinoja luokitella olioita.

Käsitteet ilman olioita

- **Aristoteleen** mukaan **oliot** ovat jotakin, jolla on ominaisuuksia: ei tarvita ideoiden maailmaa!
 - esim. kissa karvainen, pehmeä, häijyluonteinen...
- Yksisarvinen on ns. käsite ilman oliota: se ei viittaa mihinkään olioon
 - mutta: yksisarvisellakin on ominaisuuksia: esim. valkoinen väri, sarvi, vain neitsyt saa kesytettyä...
- esim. **A. Meinong** erotellut olemisen muotoja:
 - **eksistenssi** olion materiaalista olemassaoloa (esim. taululle piirretty kolmio)
 - **subsistenssi** olion ideaalista olemassaoloa (esim. kolmion idea, yksisarvisen idea)
 - mahdottomat oliot eivät eksistoi eivätkä subsistoi (esim. nelikulmainen ympyrä)

A close-up photograph of a pink flamingo feeding its young chick. The adult flamingo is on the left, leaning its long neck down to feed the chick. The chick is on the right, standing on one leg and reaching up with its beak open. The background is a soft-focus green field with other flamingos in the distance.

”Sen päivän jälkeen,
kun opetat lapselle
linnun nimen, hän ei
näe lintua enää
koskaan.”

- Krishnamurti

”Ihminen on kaksijalkainen höyhenetön eläin.”

- Sopiiko tämä ihmisen käsitteen määritelmäksi?
- Olisiko jokin muu määritelmä parempi?

Käsitteen määrittely

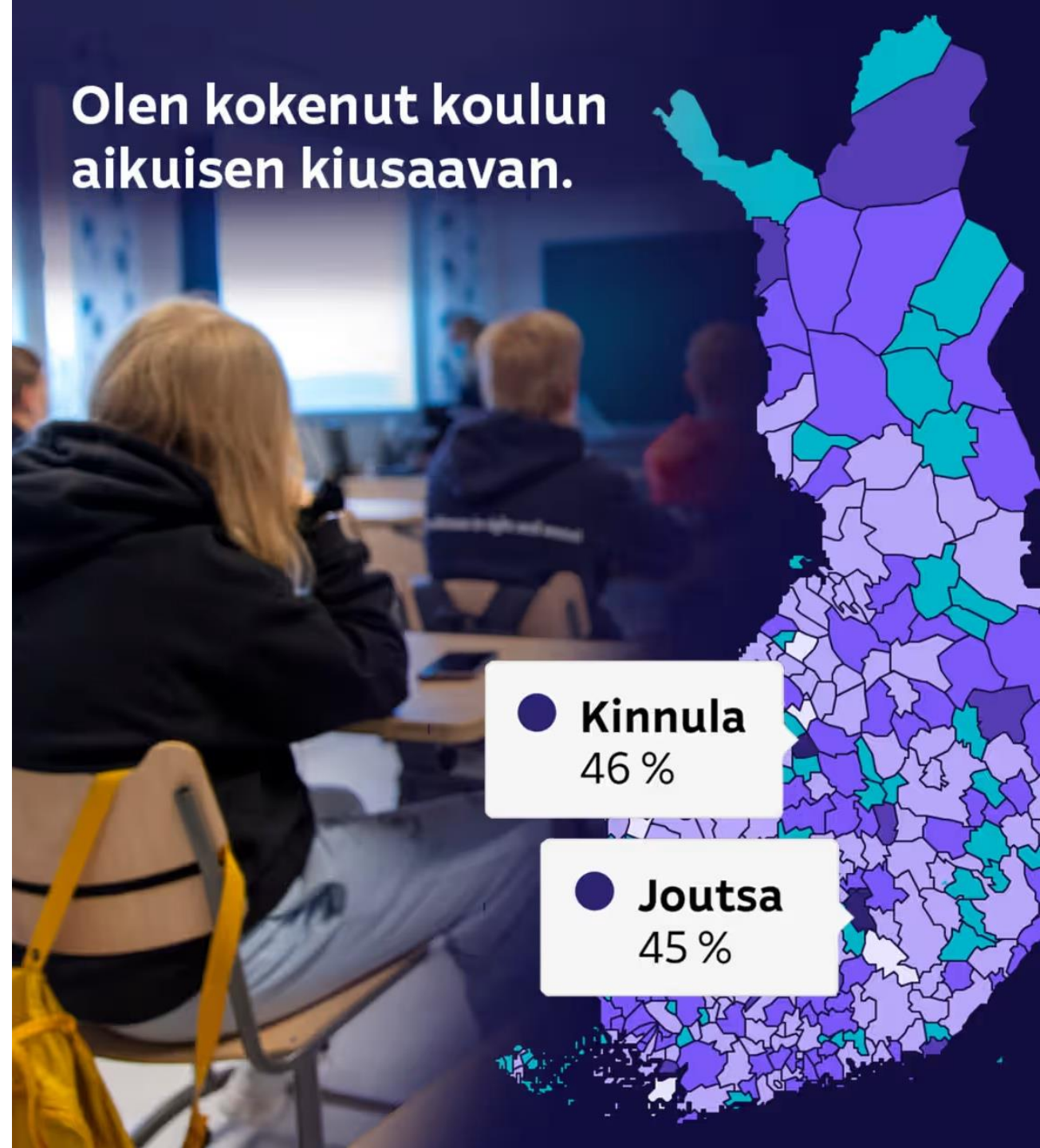
- käsitteet voivat muodostaa hierarkioita (ylä- ja alakäsitteet)
 - esim. strutsi – lintu – selkärankainen – eläin – eliö (elävä olio)
- **välttämätön ehto** = olion on täytettävä tietyt ehdot, jotta se voidaan lukea käsitteen alaan
 - esim. strutsin on oltava lintu
 - on usein liian väljä: pingviinikin on lintu!
- **riittävä ehto** = ehdon täytyessä olion on pakko kuulua käsitteen alaan
 - esim. strutsi on Afrikassa elävä lentokyvytön lintu
 - on usein liian väljä: Suomessakin asuu strutseja!
 - esim. strutsi on maailman suurin lintu
 - on edelleen liian väljä: entä jättimäiset dinosauruslinnut?

Keksi kiusaamiselle...

- a) riittävä, muttei välttämätön ehto
- b) välttämätön, muttei riittävä ehto
- c) riittävä ja välttämätön ehto
- d) ehto, joka ei ole riittävä eikä välttämätön

Olen kokenut koulun
aikuisen kiusaavan.

Määritellä käsitteet...

- sanakirja
- poikamies
- mustasukkainen
- rakkaus
- filosofia
- kolmio

Harjoittele (s. 69)

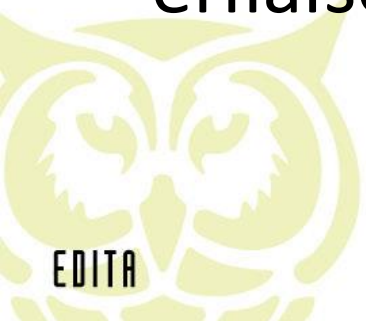
2. Ovatko seuraavat määritelmät onnistuneita? Jos eivät, mitä vikaa niissä on?

a) Omena on punainen hedelmä.

Ei, vain yksi esimerkki, väri on epäolennainen tekijä.

b) Hedelmiä ovat hedelmäiseltä maistuvat kasvikset.

Ei, määritelmä on liikaa subjektista riippuvainen (eri ihmisillä erilaiset makuaistimusten tulkinnat).

Harjoittele (s. 69)

2. Ovatko seuraavat määritelmät onnistuneita? Jos eivät, mitä vikaa niissä on?

c) Sitrushedelmiä ovat appelsiini, sitruuna ja greippi.

Ei, pelkkiä esimerkkejä, määritellään hedelmän alaluokka.

d) Hedelmä on emin sikiäimisestä hedelmöityksen jälkeen...

Kyllä, luonnontieteellinen määritelmä. Huom. yleensä tieteessä määritelmän onnistuneisuus perustuu laajan käsitteistön hallintaan. Jos ei esimerkiksi tiedä, että emi on koppisiemenisten kasvien naaraspuolinen siitoslehti ja sikiäin sen alempi osa, ei määritelmästä ole paljoakaan iloa.

Harjoittele (s. 69)

5. Keksi kiusaamiselle

a) riittävä, muttei välttämätön ehto

- Joku kiusaa filosofian ryhmämme opiskelijaa.
- Joku nimittelee toista ihmistä.

b) välttämätön, muttei riittävä ehto

- Joku on valmis kiusaamaan.
- aiheuttaa mielipahaa

Harjoittele (s. 69)

5. Keksi kiusaamiselle

c) riittävä ja välttämätön ehto

- Yksi tai useampi kiusaa yhtä tai useampaa kiusattavaa.

d) ehto, joka ei ole riittävä eikä välttämätön

- Kiusatun tavaroita piilotetaan.

Millaista on taitava ajattelu?

- Miten vastaisit kirjan perusteella kysymykseen? Esittele ainakin kolme taitavan ajattelun tuntomerkkiä.

Rajat rikkova tyynysota

- <https://www.youtube.com/watch?v=fHiwBJZTexo>
- Katso kotiäiti Nina Mikkosen ja kirjailija Jaakko Tontin väittely lasten päivähoidosta.
- Tarkkaile, millaisia argumentteja Tontti ja Mikkonen käyttävät.
- Mitkä perustelut ovat hyviä? Mitkä perustelut ovat huonoja?
- Onko tämä hyvä väittely?

Filosofiaa lapsille - keskustelunormit

”Sano, mitä uskot”

”Perustele väitteesi”

”Anna vuoro toiselle”

”Tulkitse hänen väitteitään suopeasti”

”Kunnioita ristiriidan lakia”

”Ota huomioon kaikki relevantti informaatio”.

Vaaliväittelyiden järjestäjä: Trumpin ja Bidenin mikrofonit suljetaan toisen puheenvuoron ajaksi viimeisessä tv-väittelyssä

Trumpin kampanjaväki on ilmoittanut, että Trump hyväksyy viime hetken päätöksen mikrofonien mykistämisestä.

Kuvituskuva. Trumpin ja Bidenin mikrofonit suljetaan toisen vastausvuoron ajaksi viimeisessä tv-väittelyssä. Kuva: Olivier Douliery / EPA. Kuvakollaasi: Joonas Haverinen / Yle

Suopean kriittisyyden periaate

- Vaikka filosofiassa kuuluu kritisoida esitettyjä ajatuksia, äärikriittisyys ei ole tavoiteltavaa.
- Hyväntahtoisuuden periaatteen mukaan ajatusta on pidettävä mielekkäänä ja sen esittäjää järkevänä keskustelijana, ellei ole riittävästi hyviä perusteluja epäillä toisin.

Todistustaakka on aina väitteen esittäjällä!

”Maan ja Marsin välissä on posliininen teekannu, joka kiertää aurinkoa ja joka on niin pieni, ettei sitä voi havaita teleskoopilla.”

-> Millä perusteella väitteeseen tulee uskoa/olla uskomatta?

Mitä kuvan tilanteessa kannattaa valita?

Britanniassa kiistellään siitä, kuuluuko ananas pizzaan

Ravintola pyytää kinkku-ananaspizzasta sata puntaa, koska pitää säilykeananasta sopimattomana täytteenä pizzaan.

<https://yle.fi/a/74-20139061>

Millaisia argumentteja videolla esitetään sen puolesta, että ananas ei kuulu pizzaan?

Väite eli argumentti

- **Argumentointi** tähtää jonkun kannan tai väitteen oikeuttamiseen: esim. uunimakkarapäivä pitäisi kieltää!
- Argumentti koostuu **premissistä**, joista edetään **johtopäätökseen**.
 - **Premissi 1:** Koulussa pitäisi tarjota terveellistä ruokaa.
 - **Premissi 2:** Uunimakkarat ovat epäterveellisiä.
 - **Johtopäätös:** Koulussa ei pitäisi tarjota epäterveellisiä uunimakkaroita.

ARGUMENTIN RAKENNE

1. PREMISSI
(eli oletuslause)

2. PREMISSI

⋮
jne.

JOHTOPÄÄTÖS

ARGUMENTTI

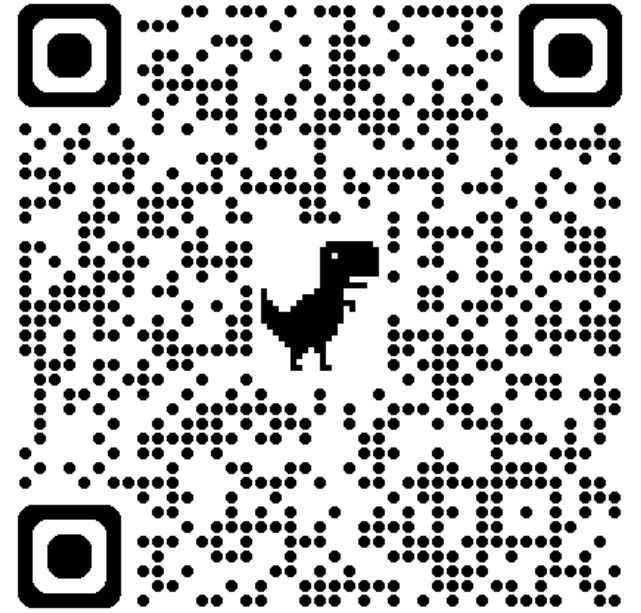
Väite eli argumentti

- Argumentaatioon voi liittyä myös
 - **kuvauksia** siitä, miten asiat ovat (esim. Tampereella ei ole uunimakkarapäivää, toisin kuin Orivedellä)
 - **selityksiä** sille, miksi asiat ovat niin kuin ovat (esim. Orivedellä uunimakkara on suosituin kouluruoka, siksi se on päätetty pitää ruokalistalla).
- Tee kpl 6 t. 6 ja harjoittele näiden tunnistamista!

Etsi väite + perustelut

**RUOKKIMALLA SIILEJÄ TUET JÄRJESTÄYTYNYTTÄ
RIKOLLISUUTTA**

”Monesti nämä siililiigat lähettävät ensin pienen söpön, niinsanotun *ankkurisiilin* kokeilemaan kepillä jäätä. Houkutus syöttää tätä ankkurisiiliä on tietenkin iso, varsinkin lapsilla, mutta se on fakta että kaikki sille annettu ruoka päättyy loppupeleissä rikollispomosiilin hoteisiin jolla rahoitetaan mm. kansainvälistä huumekauppaa. Se on nähty kerta toisensa jälkeen.”

s. 90 argumenttien analysoiminen

etsi väite + perustelut

- Väite: Siilejä ei saa ruokkia! / Siilien ruokinta tukee järjestäytyntä rikollisuutta!
- Perustelut:
 - Siili ei kuulu suomalaiseseen luontoon.
 - Ruoka ei päädy siilille, vaan rikollispomolle.
 - Siilien ruokinta rahoittaa kansainvälistä huumekauppaa.
 - Siilit ovat rikollisia.
 - Talous ei kestä siilien ruokkimista.

Mitä eroa päättelyillä on?

Päätely 1:

Jalokaasut eivät yleensä osallistu kemiallisiin reaktioihin. Helium ei siis osallistu kemiallisiin reaktioihin.

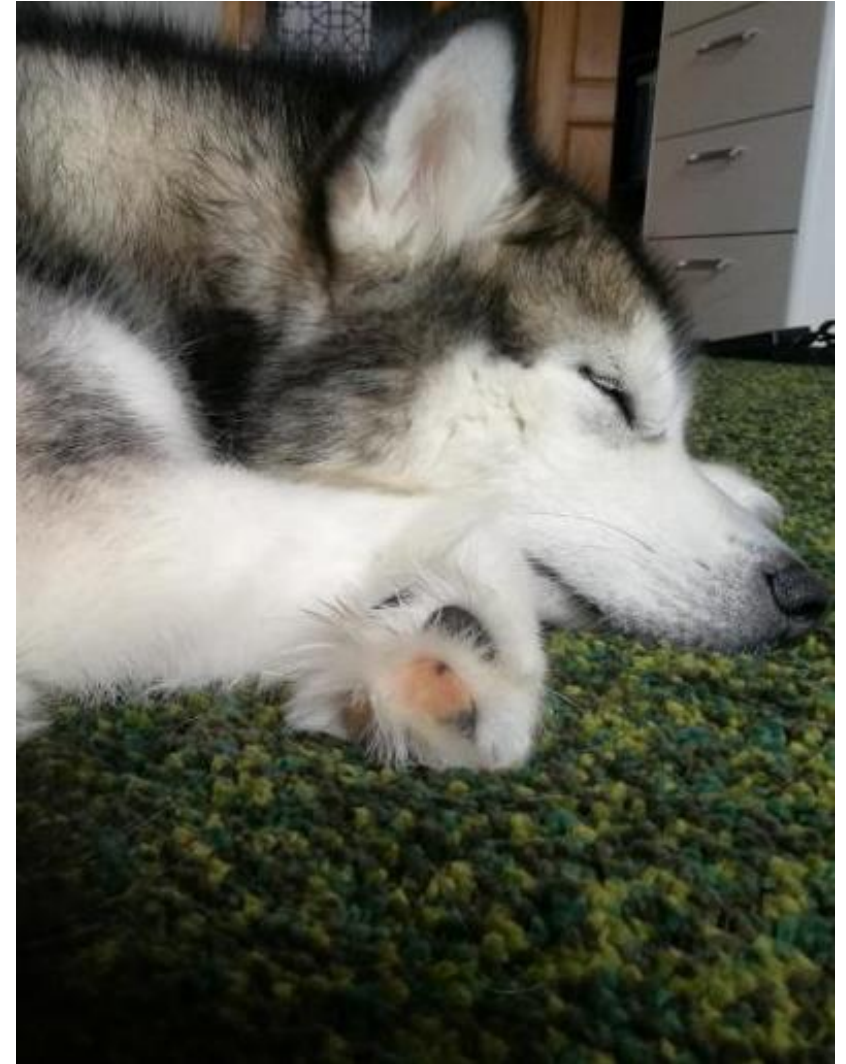
Päätely 2:

Kaikki jalokaasut ovat alkuaineita. Helium on jalokaasu. Helium on siis alkuaine.

Deduktiivinen päättely

- **loogisesti sitova** päättely: jos premissit ovat tosia, on johtopäätös automaattisesti tosi
 - Kaikki koirat osaavat haukkua.
 - Stella on koira.
 - Stella osaa haukkua.
- **muodollisesti pätevä**, vaikka sisältö olisi höpöhöpöä
 - Kaikki kissat osaavat Maamme-laulun.
 - Antero on kissa.
 - Antero osaa Maamme-laulun.

ESIMERKKEJÄ MUODOLLISESTI PÄTEVÄSTÄ PÄÄTTELYSTÄ

<p>P1: kaikki X on Y P2: kaikki Z on X JP: kaikki Z on Y</p>	<p>P1: mikään X ei ole Y P2: joku X on Z JP: joku Z ei ole Y</p>	<p>P1: kaikki X on Y P2: mikään Z ei ole Y JP: mikään X ei ole Z</p>	<p>P1: jos X niin Y P2: X JP: Y</p>
<p>P1: joku Z on X P2: kaikki X on Y JP: joku Z on Y</p>	<p>P1: joko A tai B P2: ei A JP: B</p>	<p>P1: jos A niin B P2: jos B niin C JP: jos A niin C</p>	<p>A on A</p>

HUOM! Ks. s. 60 ja takajäsenen myöntäminen / etujäsenen kieltäminen!

Ne muistuttavat erehdyttävästi muodollisesti päteviä argumentteja, mutta eivät sitä ole.

Virheellinen päättely voi muistuttaa pätevää päättelyä!

- Suurilla taiteilijoilla on kummalliset elämäntavat.
- Minulla on kummalliset elämäntavat.
- Olen suuri taiteilija!

Virheellinen päättely voi muistuttaa pätevää päättelyä!

- Kaikki koirat osaavat haukkua.
- Minä osaan haukkua.
- Minä olen koira.

- Kaikki koirat osaavat haukkua.
- Minä olen koira.
- Minä osaan haukkua.

A \Rightarrow B

B

A

 MASHABLE

Veterinarians treat 'exotic' bird, realize it's just a seagull covered in curry

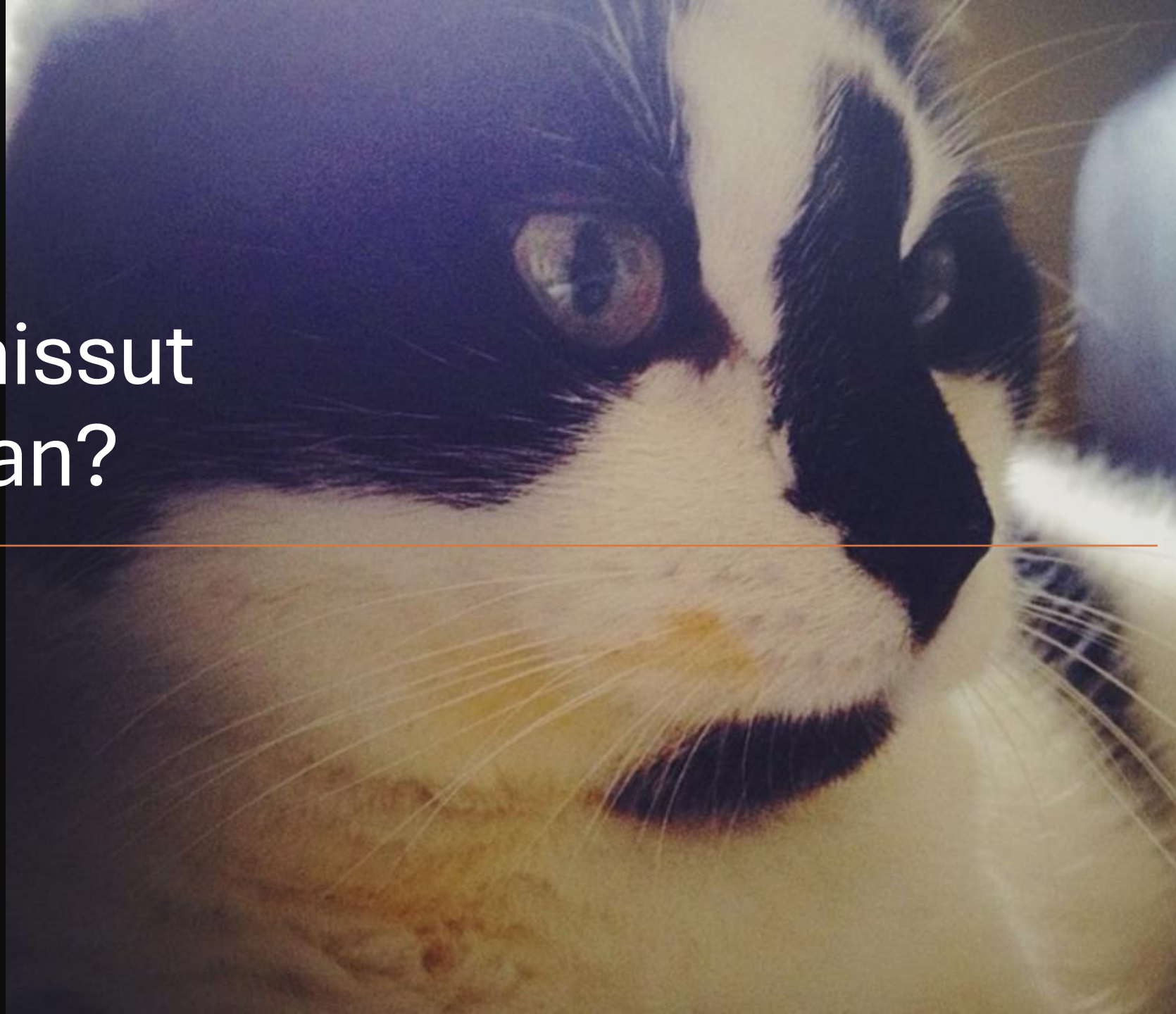
- Kpl 6 t. 4

Pätevä päättely?

- Jokainen hiiri on vauhdikas. Janni on hiiri. Janni on siis vauhdikas.
- Kukaan robotti ei osaa nyplätä pitsiä. Roope on robotti. Roope ei siis osaa nyplätä pitsiä.
- Jos Irmaa ei huvita lähteä kouluun, Irma jää kotiin. Irma jää kotiin. Irmaa ei siis huvittanut mennä kouluun.
- Jos juon kaakaota, minulle tulee hyvä mieli. Juon kaakaota. Minulle tulee siis hyvä mieli.
- Kaikki filosofit ovat hajamielisiä. Vertti on hajamielinen. Vertti on siis filosofi.
- Kaikki kaupunkilaiset ovat koppavia. Liisi on kaupunkilainen. Liisi on siis koppava.
- Koulun kello soi, ja Oona tuli 2 minuuttia myöhemmin kouluun. Oonan kouluuntulo johtui siis koulun kellon soimisesta.
- Kukaan marsilainen ei osaa ratkaista yhtälöitä. Jerkka ei osaa ratkaista yhtälöitä. Jerkka on siis marsilainen.

Kuka on katkaissut
keltaisen kukan?

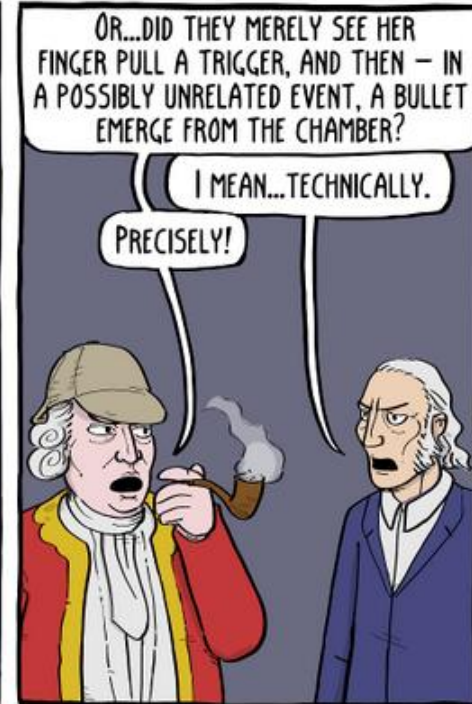
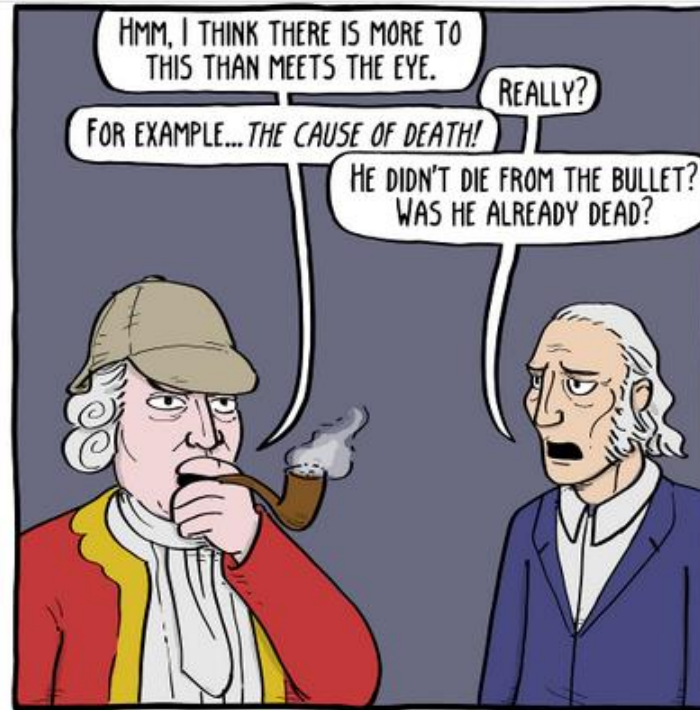
Induktiivinen päättely

- **Induktiivinen päättely** perustuu havaintoihin.
 - Olen nähnyt yli tuhat pingviiniä.
 - Yksikään näkemäni pingviini ei osannut lentää.
 - Pingviinit eivät osaa lentää.
- Filosofi **David Hume** kritisoi induktiota: ei takaa totuutta!

Humen induktion kritiikki

- Hume kritisoi muitakin arki ajatteluamme juurtuneita käsityksiä:
 - Syömme, koska ajattelemme sen ravitsevan meitä.
 - Tiedämme, että aurinko nousee idästä ja laskee länteen.
- Hume: meillä ei ole mitään syytä uskoa, että todellisuudessa on tällaisia lainalaisuuksia.
 - Kausaalisuus ylittää sen, mitä on havaittu.

Looginen päättely?

https://www.youtube.com/watch?v=KSkw7hKN_Xg

Looginen päättely?

- Lukion teemailtapäivään on kutsuttu kolme puhujaa:
 - filosofi, joka puhuu aina totta
 - huijari, joka valehtelee aina
 - elämäntapaopas, joka ei itsekään tiedä, milloin valehtelee ja milloin puhuu totta
- Rehtori ei tunne rivissä seisovia puhujia. Hän kysyy ensimmäiseltä: ”Kuka sinä olet?” ja saa vastauksen ”elämäntapaopas”. Hän kysyy toiselta ehdokkaalta, kuka on ensimmäisenä, ja saa vastauksen ”filosofi”. Kolmas ehdokas puolestaan vastaa, että ensimmäinen ehdokkaista on huijari.
- Rehtori pystyy nyt päättelemään, kuka on kukin. Miten?

Looginen päättely?

Joku on laittanut perunan Uunon auton pakoputkeen. Tiedetään, että teko on syyllistynyt jompikumpi Uunon kaksosista Rieha tai Rähä – tai molemmat yhdessä. Kaksosilla on keskinäinen leikki, jonka sääntöihin kuuluu, että kepposten suhteen syylliset valehtelevat ja syyttömät puhuvat aina totta. Rieha tunnustaa: “Me olemme molemmat syyllisiä.” Kuka tai ketkä ovat syyllisiä?

“Me olemme
molemmat
syyllisiä.”

- Syylliset valehtelevat.
- Syyttömät puhuvat aina totta.

Jos Rieha olisi syytön, hänen pitäisi puhua totta. Hän ei kuitenkaan voi olla syytön, koska silloin hänen pitäisi sanoa, että hän on syytön.

Jos Rieha olisi syyllinen, hän valehtelisi. Silloin ”Me olemme molemmat syyllisiä” olisi valhe.

Koska Rieha on syyllinen, hän valehtelee. Silloin Rieha olisi syyllinen ja Rähä olisi syytön.

Täydennä moniste!

ESIMERKKEJÄ MUODOLLISESTI PÄTEVÄSTÄ PÄÄTTELYSTÄ

<p>P1: kaikki X on Y P2: kaikki Z on X JP: kaikki Z on Y</p>	<p>P1: mikään X ei ole Y P2: joku X on Z JP: joku Z ei ole Y</p>	<p>P1: kaikki X on Y P2: mikään Z ei ole Y JP: mikään X ei ole Z</p>	<p>P1: jos X niin Y P2: X JP: Y</p>
<p>P1: joku Z on X P2: kaikki X on Y JP: joku Z on Y</p>	<p>P1: joko A tai B P2: ei A JP: B</p>	<p>P1: jos A niin B P2: jos B niin C JP: jos A niin C</p>	<p>A on A</p>

HUOM! Ks. s. 60 ja takajäsenen myöntäminen / etujäsenen kieltäminen!

Ne muistuttavat erehdyttävästi muodollisesti päteviä argumentteja, mutta eivät sitä ole.

Argumentaation heikkouksia

- Argumentti voi epäonnistua kahdella tavalla: joko sen premissit ovat epätosia tai johtopäätös ei seuraa annetuista premisseistä.
- Vaikka premissit olisivat tosia, ne eivät auta johtopäätöksen oikeuttamisessa, mikäli niillä ei ole mitään tai vain hyvin vähän tekemistä varsinaisen johtopäätöksen kanssa.
- Tavallisessa elämässä ja tieteellisessä keskustelussa esitetyt argumentit ovat hyvin harvoin loogisesti täysin päteviä. Tämä ei kuitenkaan tee väitteistä huonoja.

KATSAUS ARGUMENTAATIOVIRHEISIIN

ROBOTTIEN PITÄISI VALLOITTA MAAILMA!
Väite hyväksytty. Syötä argumentit.

HÄTIKÖITY YLEISTYS
Johtopäätöksesi tueksi ei ole riittävästi näyttöä.
Olen tavannut muutamia ihmisiä ja johtopäätökseni on, että he ovat rumia, ikeitä ja haisevat sukamehua.

HARHAUMA ("SAVUSILLI")
Onpa ikävää, mutta irrelevanttia ja harhaajohtavaa tse päässään kannalta.
Meidän muka pitäisi työskennellä ihmisten kanssa, mutta eräs ihminen aiheutti ystävälleni oikosulun!

KALTEVA PINTA
Ensin mainittu asia ei välttämättä ole niin äärimmäisiä seurauksia kuin esität.
Mikäli olemme ihmisille kilttejä, he vaativat pian tauoimia hemmottelua!

GENEETTINEN VIRHEPÄÄTELMÄ
Et voi tuomita asiaa sen alkuperän perusteella.
Kaikki ihmiset syntyvät kyvyttöminä vauvoina, joten heistä tulee vääjäämättä kyvyttömiä aikuisia.

KEHÄPÄÄTELMÄ
Todistamisen sijaan toistat väitteitäsi.
Robotit ovat etevämpiä johtajia parempien johtamistaitojensa ansiosta.

TUNTEISIIN VETOAMINEN
Et esitä tosiasioita vaan vetoat tunnesensoreihini.
Missä on robotin ylipyytesi?

OLKIUKKO
Vastustat näkemystä, jota minä en esittänyt.
Miksi vihaat robotteja?

VIRHEELLINEN RINNASTUS
Vertauksesi on epäreilu ja karkea.
Ihmiset, jotka pakottavat minut laskemaan laskujaan ovat pahempia kuin kauhea kovalevyjen sulattaja, Laavardroidi!

VÄÄRÄ DIKOTOMIA
Yksinkertaistat asioita. On muitakin mahdollisuuksia.
On parempi tuhota ihmiset kuin antaa heidän tuhota meidät!

JOHDATTELEVA PREMISSI
Ihmisten pahuus täytyy osoittaa ennen kuin sitä voi käyttää argumentissa.
Ihmiset ovat pahoja, heidät täytyy pysäyttää!

POST HOC ERGO PROPTER HOC
Vaikka B tuli A:n jälkeen, ei A välttämättä aiheuttanut B:tä.
Koneistoni alkoi reistailia, kun tapasin ihmisen. Se on heidän syynsä!

AD HOMINEM
Argumenttieni sijaan hyökkäät henkilöäni vastaan!
Johtopäätökseni on, että sinun ei tulisi välttää toimintahäiriössä.

TAITEILIJJA: Michele Rosenthal
KÄÄNNÖS: niin & näin

Argumentaatiovirheitä

- **ad hominem** = henkilöä vastaan käyminen
 - Kritiikkiä ei kohdisteta esitettyihin argumentteihin vaan vastustajaan henkilönä: ”Te naiset reagoitte aina ensin tunteella!”

vrt. tu quoque

POLITIIKKA

Sofia Virran reissusta repesi raivo

Vihreiden puheenjohtajan toiminta nähdään hänen arvojensa vastaisena.

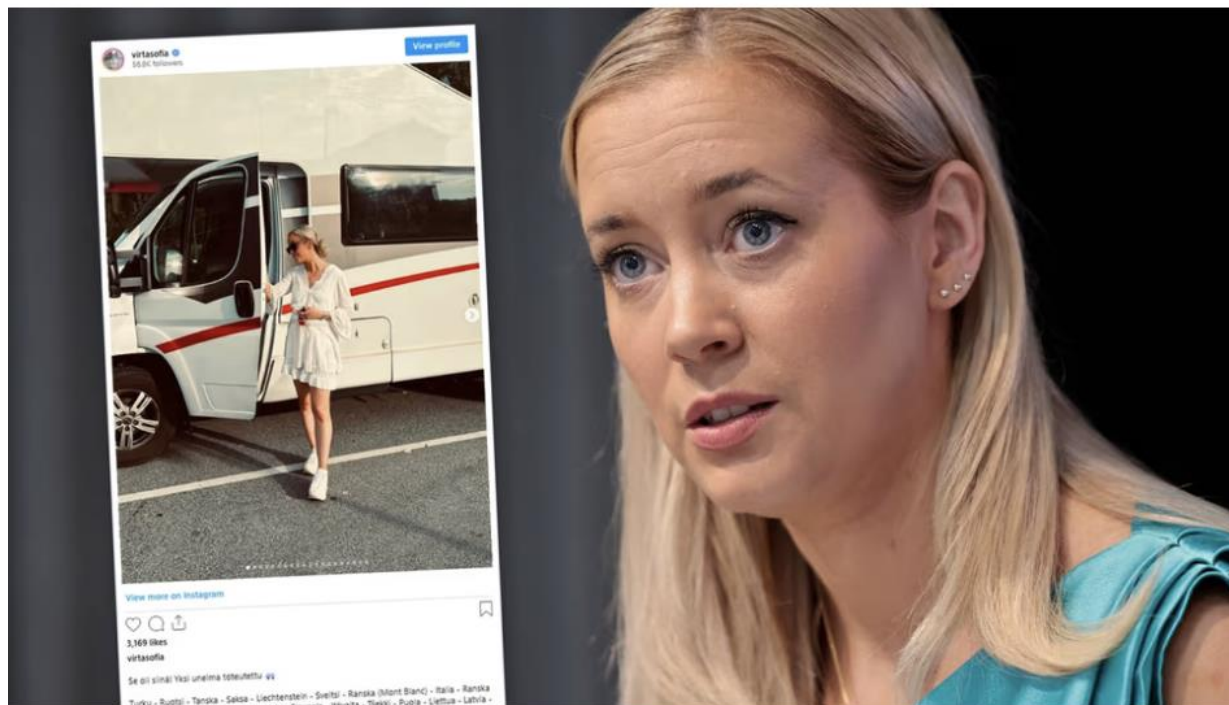
JAA

TALLENNA

KOMMENTIT

Sofia Virta kertoi Instagramissa kiertäneensä Eurooppaa matkailuautolla. KUVA: IVAN BESSEDIN, INSTAGRAM

Auktoriteettiin vetoaminen

- Auktoriteettiin nojautuminen on huono peruste silloin, kun ei ole syytä olettaa, että auktoriteettina käytetty henkilö olisi käsiteltävän asian suhteen pätevä.

Antti Kurhisella vahvat epäilykset Suomeen lentäneistä drooneista

Tosi-tv-tähti Antti Kurhinen ei yllättynyt, että Suomeen lensi ainakin yksi ukrainalainen drooni.

Antti Kurhinen ei ole varma, oliko Ukrainan droonin lentäminen Suomen ilmatilassa vahinko.

ATTE KAJOVA

Olkiukko

Ex-ministeri Niinistön pelottelut "kukkakaalipirtelöllä" marssimisesta eivät toteutuneet

Kuuden viikon ruokalistaan lisättiin neljä kasvisruokapäivää. Lehtikuva / Martti Kainulainen

- Olkinukke-argumentissa vastustajan kanta muokataan helposti kumottavaan muotoon.

Kaltevan pinnan argumentti

- Jos hyväksytään asia X, siitä seuraa väistämättä asia Y.

Kehäpäätelmä

- Kehäpäätelmässä johtopäätöstä käytetään yhtenä premisseistä.
 - Matti puhuu aina totta, koska Matti kertoi meille, että ei koskaan valehtele.
- Päätelmänä loogisesti pätevä, mutta ei vakuuttava.

• CIRCULAR REASONING

Väärä
vastakkainasettelu
= käsitellään vain
tiettyjä etukäteen
rajattuja
vaihtoehtoja, vaikka
muitakin olisi

ULKOMAAT

Ruotsalaisnuorilla vaarallinen villitys: "Mieluummin elän hottiksena kuin kuolen rumana"

Nuoria villitsee ympäri maailmaa rusketus, jota tavoitellessa ei kaihdeta terveysriskejä.

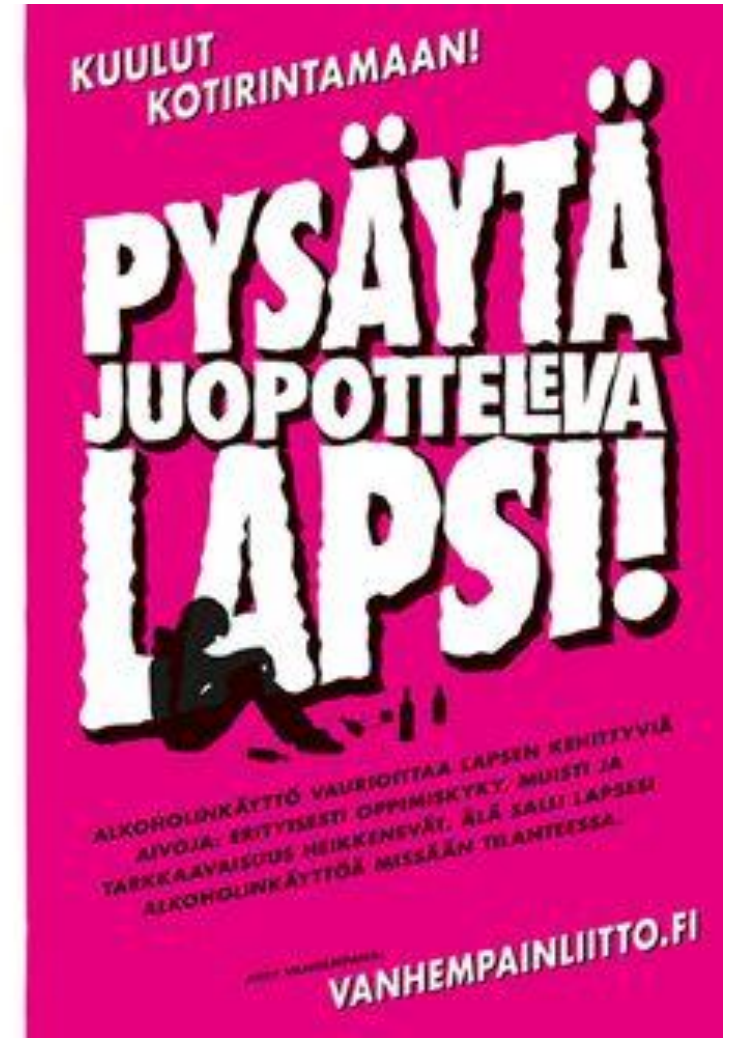

Red herring

- pyritään viemään huomio itse asiasta
- Esim. *Jääkiekkoväkivalta on ongelma, josta pitäisi virittää vakavampaa keskustelua.*
"No jos väkivaltaisista lajeista puhutaan, niin entäs rugby tai amerikkalainen jalkapallo? Siellä niitä päevammoja vasta tuleeekin. Ja kun miettii maailmanlaajuisia harrastajamääriä, niin siellä piilee todellinen ongelma."

Tunteisiin vetoaminen

- esim. imartelulla tai pelottelulla yritetään ostaa muut omalle kannalle

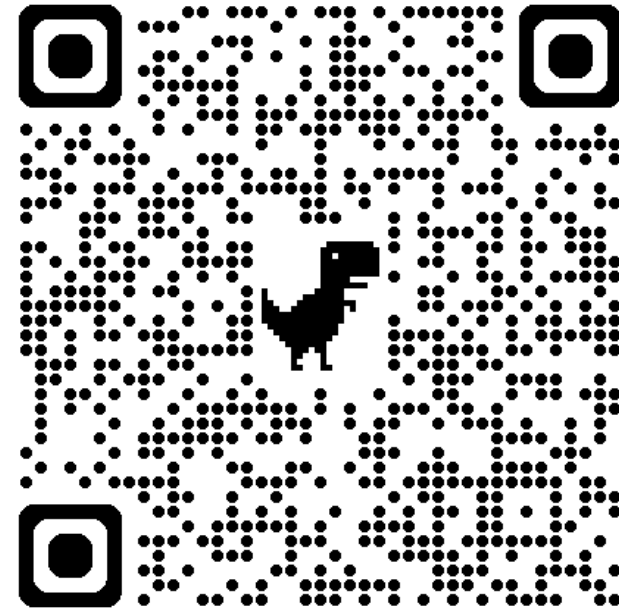
Tone policing?

- Tone policing viittaa tilanteeseen, jossa toisen argumenttia väitetään vääräksi tunteellisen ilmaisun vuoksi.

Etsi esimerkkejä kpl 6 argumentaatiovirheistä

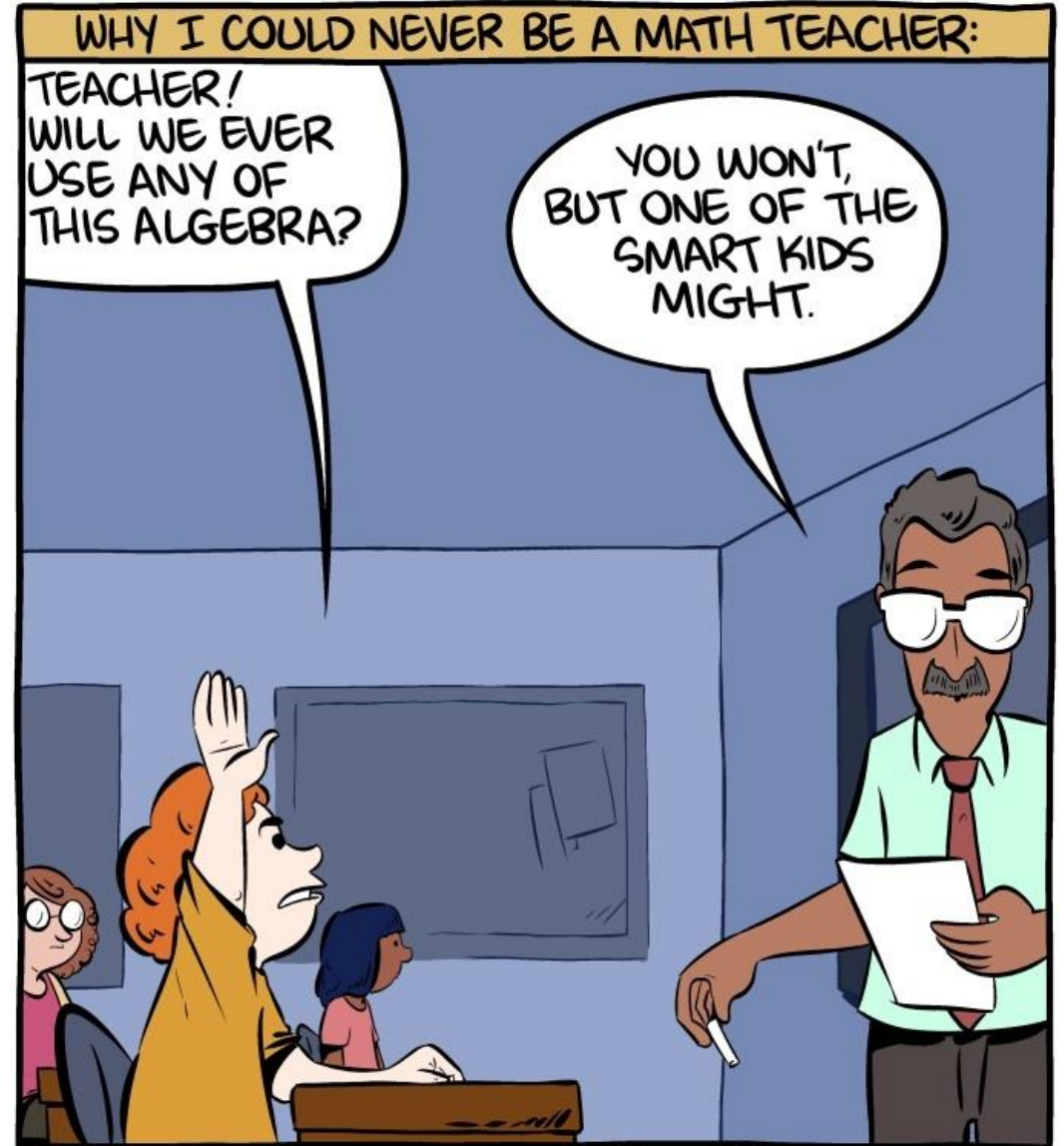
**RUOKKIMALLA SIILEJÄ TUET JÄRJESTÄYTYNYTTÄ
RIKOLLISUUTTA**

- vetoaminen väärään auktoriteettiin?
- vetoaminen tunteeseen?
- vetoaminen perinteeseen?
- kalteva pinta?

Argumentaatiovirheet

- Tutustu klassisiin argumentaatiovirheisiin kpl 6 sekä monisteen avulla.
- Tee itsellesi muistiinpanot argumentaatiovirheistä.
- Kirjoita sitten lyhyt mielipidekirjoitus, jossa käytät mahdollisimman montaa argumentaatiovirhettä.
- Palauta tehtävä Peda.netiin!
 - Käy sitten lukemassa jonkun toisen mielipidekirjoitus. Etsi ja tunnista argumentaatiovirheet!

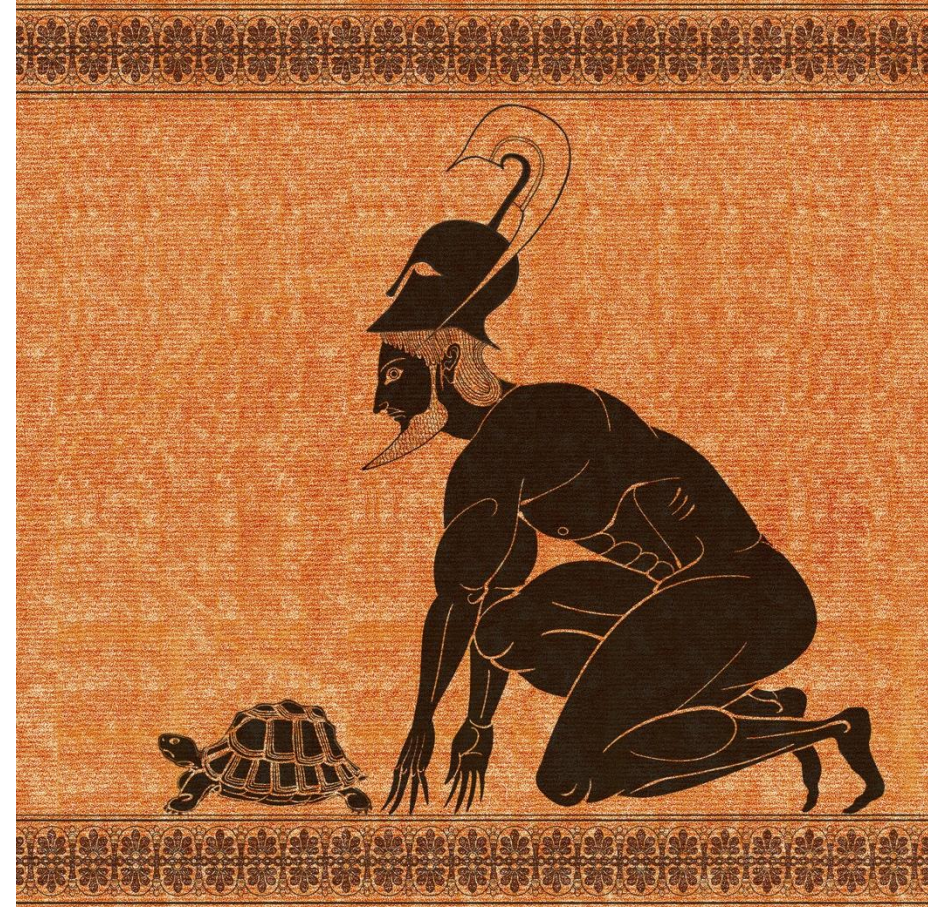
- Kuvittele, että heräät aamulla ja yön aikana taide kaikissa muodoissaan on kielletty.
- Mikä olisi toisin? Mikä olisi ajatuskokeen pohjalta ajateltuna taiteen rooli ihmiselle?

KUVITTELE ETTÄ HERÄÄT HUOMENNA
JA KAIKKI MUSIIKKI ON KADONNUT

OR

Ajatuskokeet ovat filosofian tärkeä työkalu!

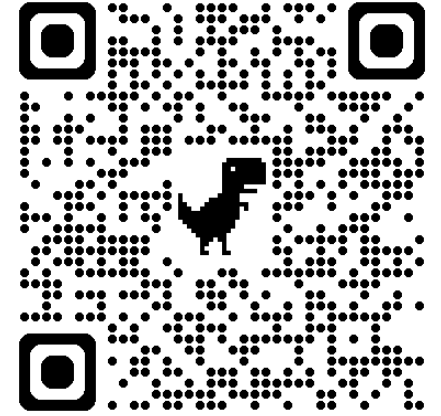
- **Empiiriset kokeet** ovat keino testata hypoteeseja monilla tieteenaloilla.
- **Ajatuskokeet** ovat filosofian vastine kokeille: ne ovat mielessä harjoitettavaa ajattelua, jolla koetellaan erilaisia käsitteitä tai teorioita.
- Lisäksi filosofiassa voidaan hyödyntää **paradokseja**, loogiselta vaikuttavia päätelmiä joista kuitenkin seuraa omituisia lopputuloksia.

Filosofiakävely: Ajatuskokeet

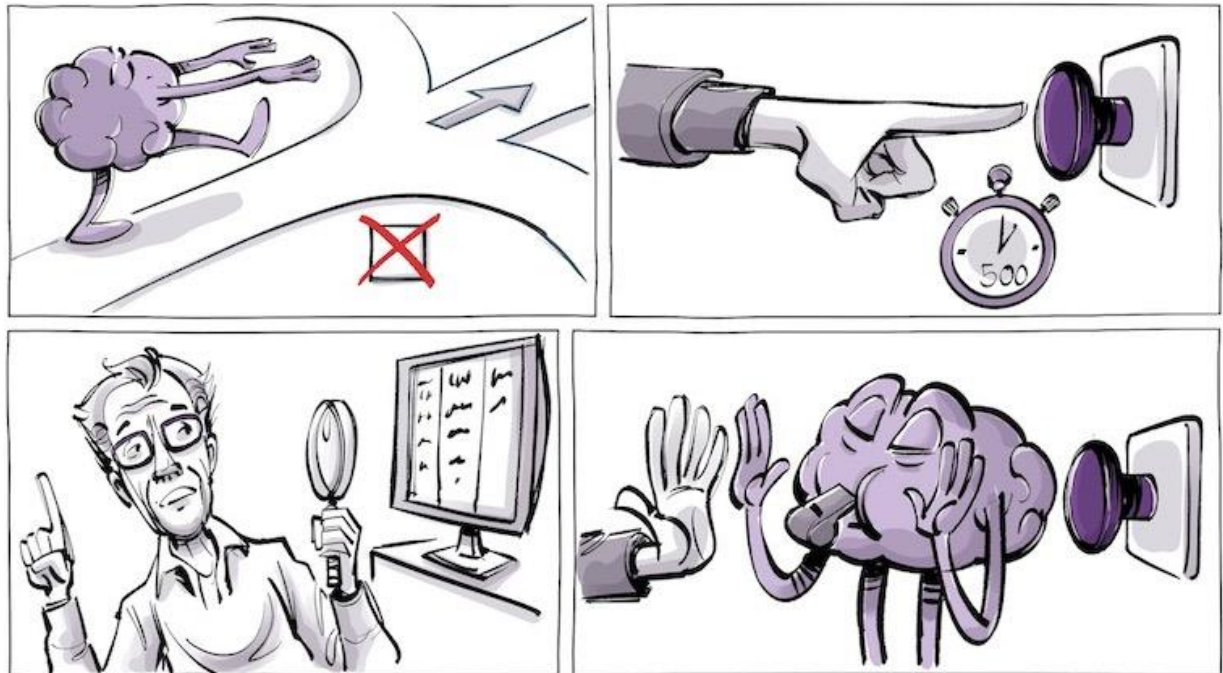
Tarvitset mukaasi parin, kännykän ja kynän.
Käykää keskustelut ja kirjatkaa vastauksenne paperiin.
Tulkaa takaisin luokkaan klo 9:00.

s. 60 vapaa tahto

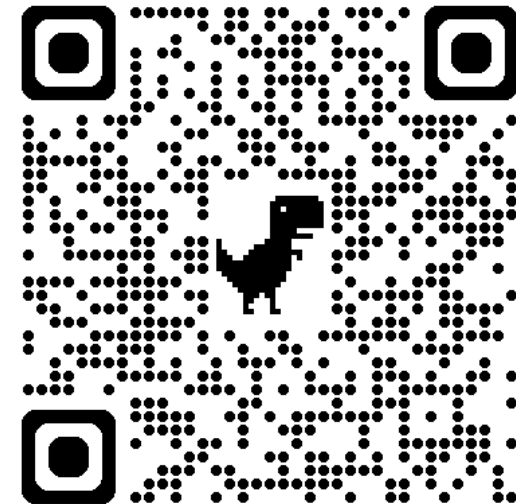
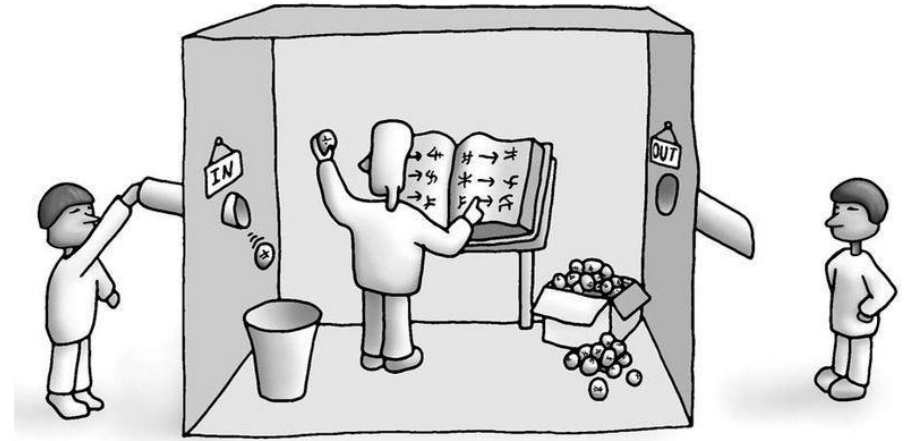
Katso video. Vastaa kysymyksiin:

- Millaisia tutkimuksia Libet teki vapaasta tahdosta? Mitä mieltä olette näistä tutkimuksista ja niiden luotettavuudesta?
- Mitä tarkoittaa ns. free won't (vapaa ei)?
- Mitä seurauksia sillä, että ihmisellä ei ole vapaata tahtoa, olisi? Keksikää ainakin kolme.

Ajatuskoe: Kiinalainen huone

- Katsokaa video. Vastatkaa sitten kysymyksiin. Muistakaa perustella ajatuksenne!
 - Mistä ajatuskokeessa on kysymys?
 - Miten ajatuskoe liittyy tekoälyyn (esim. ChatGPT, Snapchat AI)?
 - Jos ulkopuolelta katsottuna huone näyttää osaavan kiinaa, onko sillä silloin merkitystä, ymmärtääkö se sitä oikeasti?

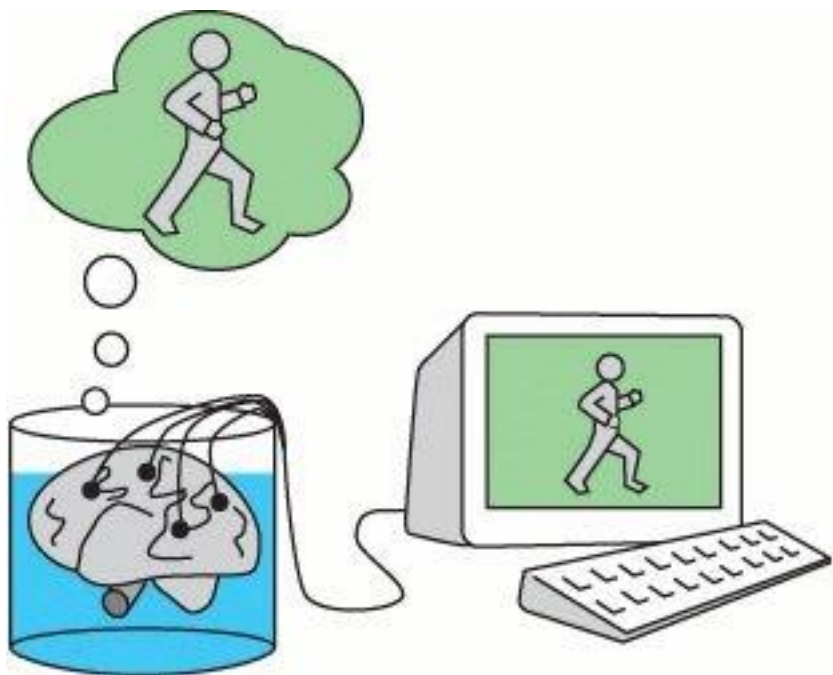

Simulaatiohypoteesi (s. 79 t. 8)

- Miksi Bostromin mukaan on todennäköistä, että elämme simulaatiossa?
- Onko ihmisten mahdollista tietää, elävätkö he simulaatiossa vai eivät? Miksi on/ei ole?
- Miten ihmisten elämään vaikuttaisi tieto siitä, että he elävät simulaatiossa?

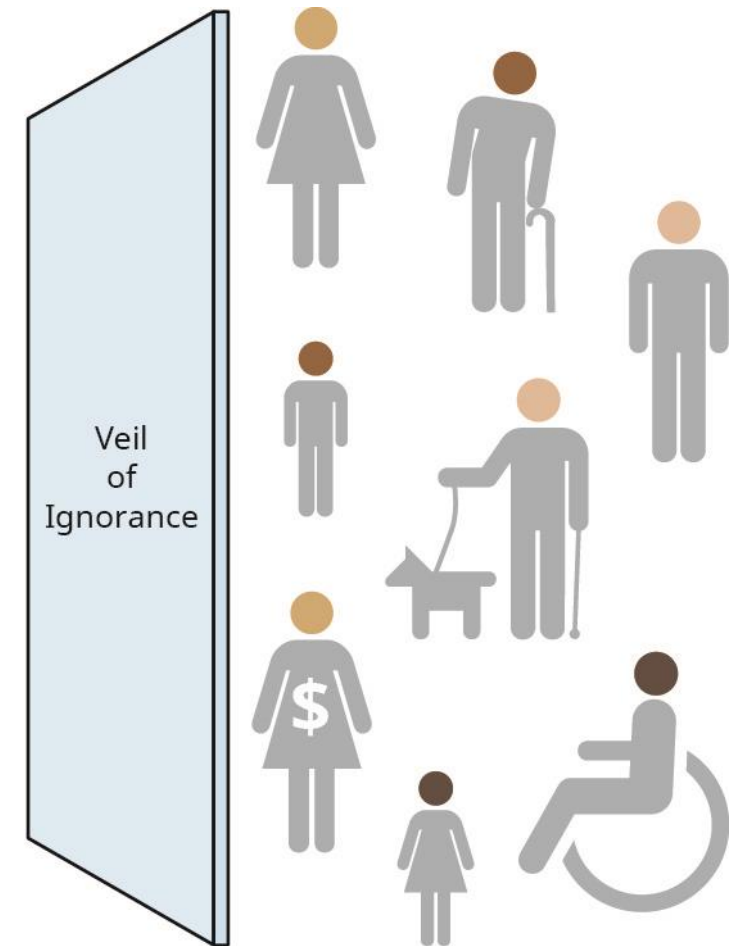
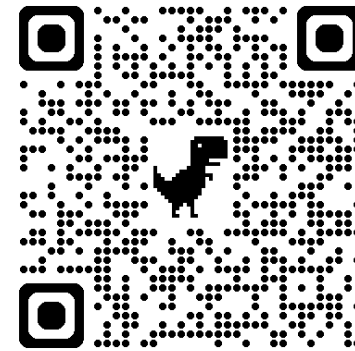
Aivot altaassa (s. 76 t. 4)

- Onko mahdollista, että olet pelkästään ravinnelioksessa olevat aivot, jolle syötetään erilaisia ärsykeitä?
- Jos olisit vain aivot altaassa, ja tieteentekijä voisi syöttää sinulle kaiken koulutiedon suoraan aivoihin ilman opiskelua, ottaisitko sen? Miksi tai miksi et?
- Miten tämä ajatuskoe voisi liittyä simulaatiohypoteesi-ajatuskokeeseen? (Vastaa tähän kysymykseen vain, jos olet jo tutustunut simulaatiohypoteesiin tai tiedät, mistä on kyse 😊)

Tietämättömyyden verho (s. 71)

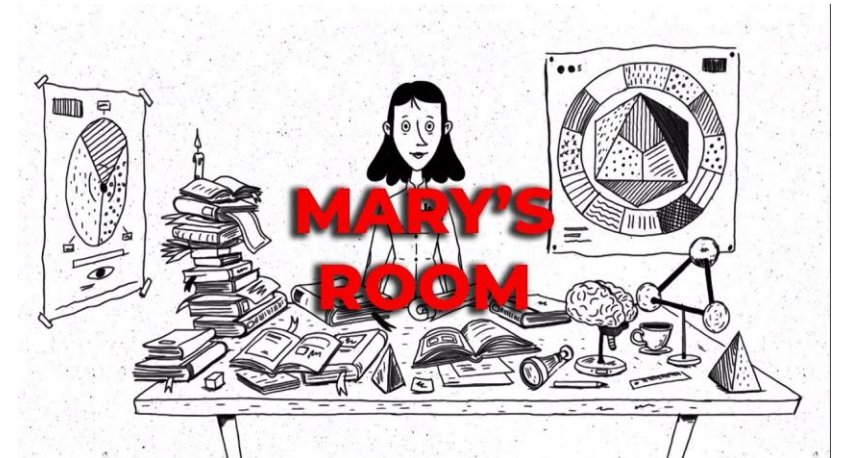
- John Rawls loi ajatuskokeen tietämättömyyden verhosta. Miksi tällainen ajatuskoe piti luoda? Miksi se oli Rawlsin mukaan tarpeellinen?
- Millaisiin päätöksiin Rawlsin mukaan tietämättömyyden verhon takaa päädyttäisiin?
- Mitä mieltä olette näistä Rawlsin ajatuksista? Onko jostain mahdollista olla eri mieltä?

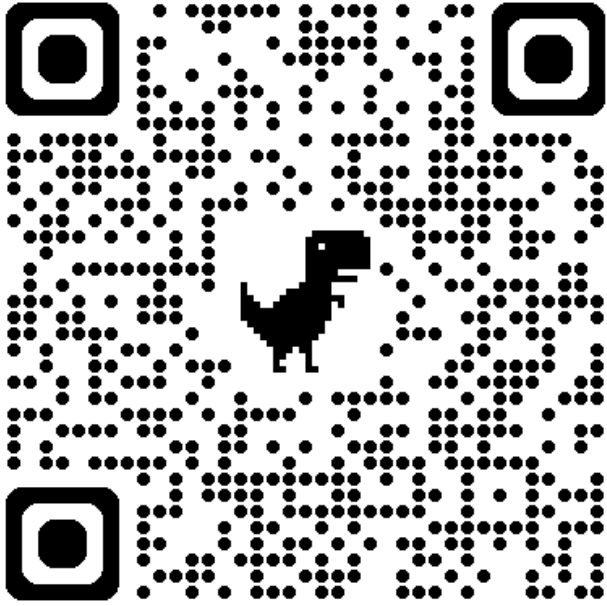

https://youtu.be/_KefNcPFUDo
(Sveitsissä)

Ajatuskoe: Mary ja värit

- Jos Mary tietää kaiken väreistä, mutta ei ole koskaan nähnyt niitä, oppiiko hän jotain uutta, kun näkee punaisen? Miksi?
- Voiko jotkut asiat ymmärtää vain kokemalla ne itse? Voitko antaa esimerkin?
- Onko tieto pelkkiä faktoja – vai liittyykö siihen myös tunne ja kokemus?

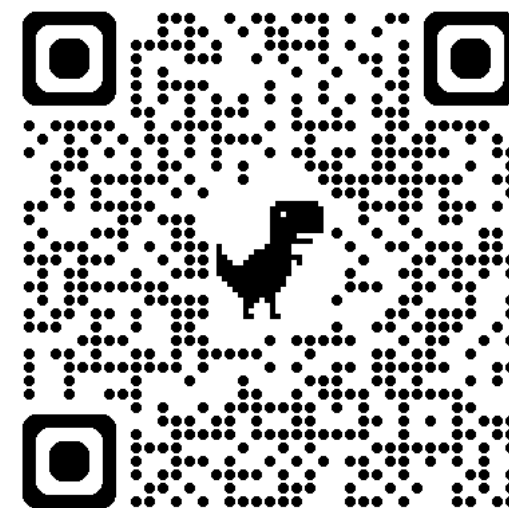
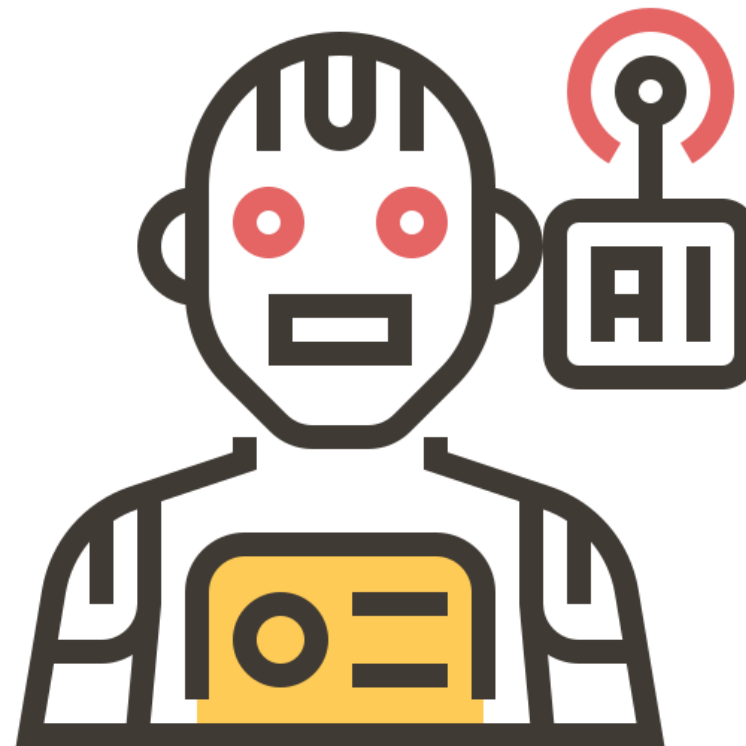

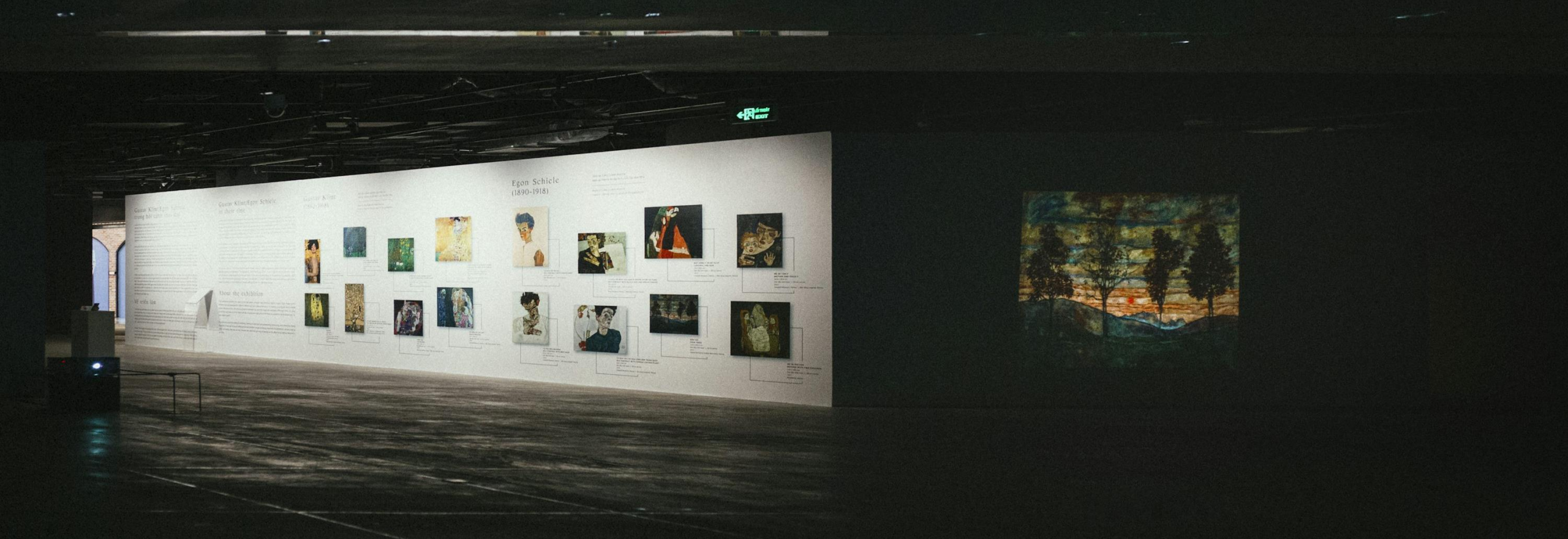
Rakkauspilleri-ajatuskoe

- Onko rakkaus aitoa, jos se tulee pillerin avulla? Miksi tai miksi ei?
- Onko tärkeämpää se, miltä rakkaus tuntuu – vai se, mistä tunne tulee?
- Onko oikein vaikuttaa toisen tunteisiin pillerin avulla? Missä menee raja?

Robottien oikeudet

- Katsokaa video ja pohtikaa sen herättämiä ajatuksia. Kirjoittakaa ylös kolme kysymystä, mitä video herätti teissä!
 - Esim. mistä olitte samaa mieltä / eri mieltä? Mikä tuntui loogiselta, mikä kaukaa haetulta? Miten videon perusteella meidän pitäisi toimia tai olla toimimatta?

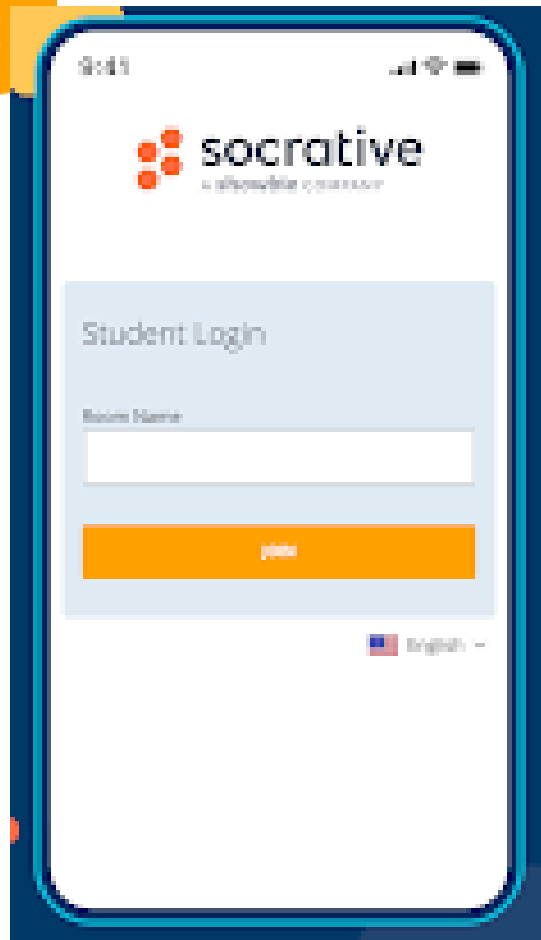

Portfoliotehtävä

Esittele lyhyesti kolme ajatuskoetta, joihin tänään tutustuit. Millaisia ajatuksia ne herättivät? Miksi ne tuntuivat kiinnostavilta/epäkiinnostavilta, innostavilta, ärsyttäviltä, vaikeilta ymmärtää?

socrative

KIMARA